

Om olyckor i Sverige 2007

NATIONELLT CENTRUM FÖR LÄRANDE FRÅN OLYCKOR – NCO – HAR SEDAN 2002 I UPPDRAG ATT TILLGODOSE LOKALA, REGIONALA OCH NATIONELLA BEHOV MED FAKTA OM OLYCKSUTVECKLING OCH SÄKERHETSARBETE I SVERIGE. SYFTET MED NCO ÄR ATT KOMPLETTERA BEFINTLIGA SYSTEM FÖR LÄRANDE HOS OLIKA MYNDIGHETER.

UPPGIFTERNA FÖR NCO KAN I STORT DELAS IN I DE TRE DELOMRÅDEN. NCO SKA:

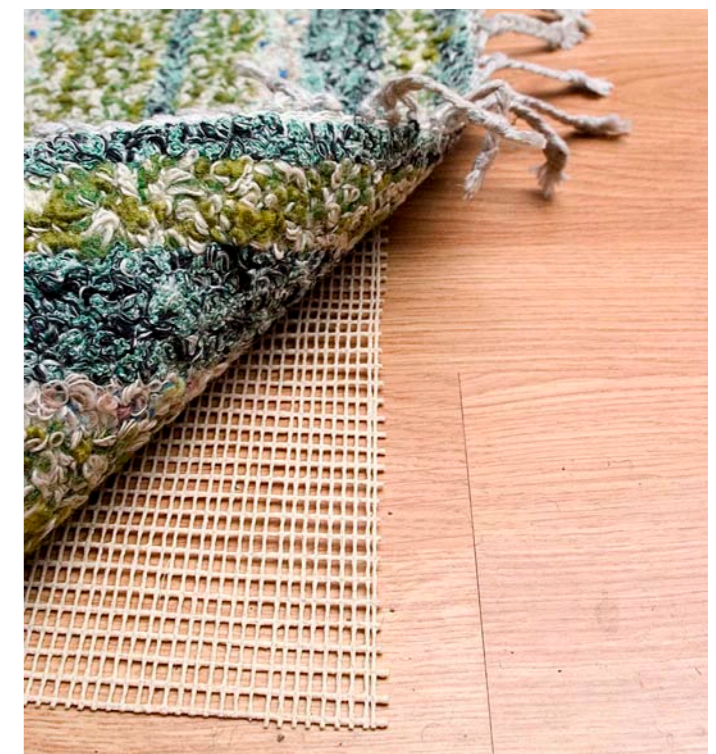
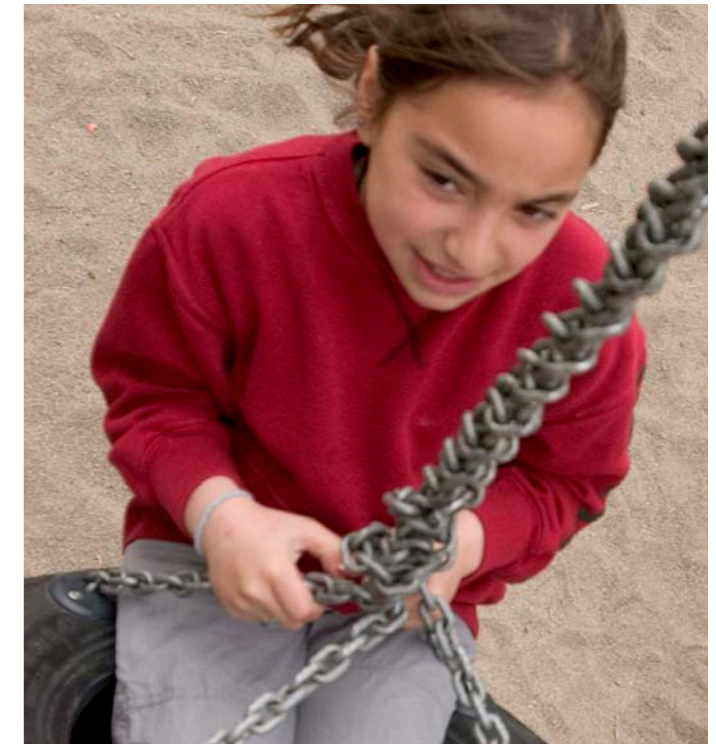
- GE EN SAMLAD BILD OCH BEDÖMNING AV OLYCKSUTVECKLINGEN OCH SÄKERHETSARBETE.
- VARA EN ARENA FÖR TVÄRSEKTORIELLT SAMARBETE OCH KOMPETENSUTVECKLING.
- UTVECKLA LÄRANDE FRÅN OLYCKOR OCH SÄKERHETSARBETE.

NCO ÄR OCKSÅ EN MÖTESPLATS, ÖPPEN OCH TILLGÄNGLIG FÖR SVENSKA OCH INTERNATIONELLA SÄKERHETS-AKTÖRER. SAMVERKAN MED OLIKA INTRESSENTER SKER FRÄMST GENOM PROJEKTVERKSAMHET. TILL STÖD FÖR OCH UTVECKLING AV VERKSAMHETEN FINNS ETT RÅD MED LEDAMÖTER FRÅN BL A MYNDIGHETER OCH UNIVERSITET. RÅDSMEDLEMMARNA ÄR ALLA VERKSAMMA INOM OMRÅDEN MED BETYDELSE FÖR SAMHÄLLET SÄKERHET.

LÄS MER WWW.RADDNINGSVERKET.SE/NCO

Räddningsverket, Nationellt centrum för lärande från olyckor
Värmlandsvägen 25, 691 34 Karlskoga
Telefon 0586-71 32 00, fax 0586-71 32 01. www.raddningsverket.se

Beställningsnummer I99-178/08

Tänk dig att du bestämde över de pengar som samhället investerar i att färre människor kommer till skada i olyckor. Vad skulle du satsa på för att minska mänskligt lidande och samhällets kostnader? Skulle du se till att göra trafiken säkrare, arbetsplatserna säkrare eller kanske satsa på färre bränder.

Pengarna räcker troligen inte till allt utan du blir tvungen att prioritera. För en prioritering behöver du veta vilka olyckor som är vanligast och vilka som drabbas. Vet du det?

Fallande trend har bytt riktning – fler skador

Mellan 1995 och 2005 har antalet människor som omkommit i dödsolyckor ökat med knappt 30 procent till cirka 3 000 per år. Den tidigare neråtgående trenden har ändrat riktning.

Orsaken till ökningen är i första hand att antalet dödsfall till följd av fall- och förgiftningsolyckor har ökat. Andra olyckstyper fortsätter att minska.

Hem och fritidsolyckor dominerar

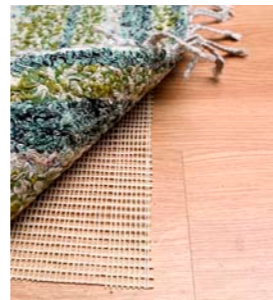
De flesta olyckorna som leder till kontakt med sjukvården (ca 80 %) sker i hemmen, i barnomsorg och skola och under olika fritidsaktiviteter. Trafik- och arbetsolyckor står för vardera cirka 10 procent.

Fler män än kvinnor skadas

Det går att anlägga ett tydligt genusperspektiv på olycksbilden eftersom män utgör cirka två tredjedelar av alla som omkommer i olycksfall. Redan i ettårsåldern syns tydliga skillnader i antalet skador mellan pojkar och flickor. I den äldre delen av befolkningen är dock kvinnor starkt dominerande när det gäller falloolyckor.

Fler äldre ger fler olyckor

Andelen 65 år och äldre i befolkningen är 18 procent. Äldre är överrepresenterade i nästan alla olyckstyper. Två tredjedelar av alla dödsfall till följd av olyckor drabbas personer 65 år och äldre. Hälften av alla som vårdas på sjukhus efter olyckor är 65 år och äldre. I takt med att andelen äldre i befolkningen ökar kommer antalet olyckor att bli fler. Framtiden för alltså med sig ökande kostnader för landstingen och kommunerna, plus en stor grupp människor som upplever lidande på grund av att de drabbas av olyckor.

Social utsatthet vanligt bland dem som drabbas

Studier visar att arbetslösa, sjuka, ensamstående, lågutbildade och låginkomsttagare är överrepresenterade när det gäller olyckor. Social problematik är även en dominerande bakgrundsfaktor när det gäller avsiktliga person- eller egendomsskador, såsom exempelvis självtillfogade skador eller anlagda skolbränder.

Alkohol och andra droger leder till olyckor

Alkohol, narkotika och vissa typer av läkemedel förekommer i en mycket stor andel av dödsolyckorna. Under 2005 omkom nästan 300 personer i förgiftningsolyckor. Drygt en tredjedel av dessa var alkoholförgiftningar. Vägverket uppskattar att en femtedel av alla som omkommer i vägtrafikolyckor är alkoholphäverade. Två tredjedelar av alla män i åldersgruppen 20 till 65 år som omkommer i bränder eller drunknar har druckit alkohol. Var tredje som omkommer i brandolyckor har använt sömnmedel eller lugnande medel och mer än varannan ungdom under 19 år som omkommer i brandolyckor har använt narkotika. Alkohol och andra droger är en viktig bakgrundsfaktor till de flesta typer av olyckor.

Stora olyckor händer sällan

Händelser som Estonias förlisning och tsunamin i Sydostasien har etsat sig fast i våra minnen. Sanningen är att stora olyckor (olyckor med fem eller fler omkomna) i Sverige är sällsynta och minskar, både vad gäller antal och omfattning. De stora olyckor som inträffar sker oftast inom vägtrafiken och handlar om olyckor med bussar eller liknande. Det helt dominerande antalet dödade och skadade i ett land som Sverige sammanhänger med vardagshändelser i trafik, hemmiljö och så vidare. Endast någon procent av dödsfallen, utslaget över tid, kan hänföras till större olyckor eller katastrofer.

Nya grepp för ökad säkerhet

Med kunskap om dagens och den framtida olycksbilden behöver samhället i större utsträckning prioritera insatser för:

- Hem- och fritidsolyckor
- Olyckor som drabbar: äldre, sjuka, missbrukare och socialt utsatta samt barn
- Fall och förgiftningsrelaterade olyckor

För dessa problemområden saknas idag tydligt ansvar, systematik och mål i säkerhetsarbetet.

En ökad tvärsektorieell samverkan med förståelse för sociala sammanhang skulle kunna ta sig uttryck i form av gemensam strategiutveckling, programverksamhet, forskning, attitydpåverkan etc. En rimlig första ansats är till exempel att inrätta en nationell samordningsfunktion för äldresäkerhet.

VISSTE DU ATT VARJE VECKA:

- OMKOMMER DRYGT 50 PERSONER I SVERIGE TILL FÖLJD AV OLYCKOR?
- FÅR CIRKA 2 000 PERSONER LÄGGAS IN PÅ SJUKHUS TILL FÖLJD AV OLYCKOR?
- UPPSÖKER UNGEFÄR 30 000 PERSONER EN AKUTMOTTAGNING ELLER PRIMÄRVÅRDEN PÅ GRUND AV SKADOR DE FÅTT I OLYCKOR?

VISSTE DU ATT:

- DET ÄR TRE GÅNGER FLER SOM OMKOMMER TILL FÖLJD AV FALL- ÄN I VÄGTRAFIKOLYCKOR OCH ATT DET FEM GÅNGER FLER SOM VÅRDAS PÅ SJUKHUS EFTER FALL- ÄN EFTER VÄGTRAFIKOLYCKOR?
- OLYCKOR KOSTAR SAMHÄLLET MER ÄN 40 MILJARDER VARJE ÅR?
- ENBART ÄLDRES FALLOLYCKOR ÄRLIGEN KOSTAR SAMHÄLLET FEM MILJARDER, TROTS ATT DESSA OLYCKOR INTE LEDER TILL MATERIELLA SKADOR ELLER PRODUKTIONSBORTFALL?
- FYRA AV FEM SVENSKAR TROR ATT OLYCKOR I VÄGTRAFIKEN ÄR DEN OLYCKSTYP SOM LEDER TILL FLEST DÖDSFALL?
- DET SAKNAS ETT UTTALAT ANSVAR FÖR HEM- OCH FRITIDSSÄKERHET, SAMT ÄLDRESÄKERHET?

Vill du veta mer kan du läsa:

- Olycksläget 2007 – En samlad bild och bedömning av olycksutveckling och säkerhetsarbete i Sverige. NCO rapport 2008:1.
- Olyckor i siffror 2007. NCO rapport 2007:7
- Säkerhetens bestämningsfaktorer. NCO rapport 2006:6

Rapporterna hittar du på www.raddningsverket.se/publikationsservice